

Inspiracija djelom Friedricha Hunderwassera kao element modne ilustracije

Lacić, Valentina

Undergraduate thesis / Završni rad

2017

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Textile Technology / Sveučilište u Zagrebu, Tekstilno-tehnološki fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:201:425669>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-27**

Repository / Repozitorij:

[Faculty of Textile Technology University of Zagreb - Digital Repository](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
TEKSTILNO -TEHNOLOŠKI FAKULTET

ZAVRŠNI RAD

**DIJELA FRIEDENSREICHA HUNDERTWASSERA KAO ELEMENT
INSPIRACIJE U MODNOJ ILUSTRACIJI**

**WORK OF FRIEDENSREICH HUNDERTWASSER AS AN ELEMENT
OF INSPIRATION IN FASHION ILLUSTRATION**

Valentina Lacić

Zagreb, rujan, 2017.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
TEKSTILNO - TEHNOLOŠKI FAKULTET

ZAVRŠNI RAD

**DIJELA FRIEDENSREICHA HUNDERTWASSERA KAO ELEMENT
INSPIRACIJE U MODNOJ ILUSTRACIJI**

**WORK OF FRIEDENSREICH HUNDERTWASSER AS AN ELEMENT
OF INSPIRATION IN FASHION ILLUSTRATION**

Mentor: doc. art. Helena Schultheis Edgeler

Valentina Lacić, 8991

Zagreb, rujan, 2017.

KOMISIJA:

Prof. likovne kulture Koraljka Kovač Dugandžić, doc.

Prof. likovne kulture Helena Schultheis Edgeler, doc.

dr. sc. Gordana Pavlović, prof.

ak. slik. Paulina Jazvić, doc.

SAŽETAK:

Jedan od najvećih austrijskih umjetnika postmoderne, Friedensreich Hundertwasser, tema je ovog završnog rada. Predajemo veliku pažnju njegovim dijelima u slikarstvu i arhitekturi, kao i njegovom djelovanju u kulturnom životu te velikoj predanosti ekologiji i težnji ljudskog vraćanja prirodi. Zašto uzimam Hundertwassera kao temu? Zbog čega je njegovo djelovanje toliko važno za ne samo za Austriju ili Europu, nego za cijeli svijet? U ovom ćemo radu pokušati što bolje ponuditi odgovor na ta i više pitanja kroz oči promatrača i jednog velikog ljubitelja njegovih dijela još od malih nogu.

Ključne riječi: Friedensreich Hundertwasser, slikarstvo, arhitektura, život, ekologija

ABSTRACT:

One of the biggest Austrian artists of postmodernism, Friedensreich Hundertwasser, is the subject of this thesis. We pay great attention to his works in painting and architecture, so as to his activity in his culture life and great devotion to ecology and tendency of humans giving back to nature. Why do I choose Hundertwassera as my subject? Why is his influence so important, not only for Austria or Europe, but for the whole world? In this thesis, I will try to give my best to answer all of that and many other questions through the eyes of a bystander and a big admirer of his works ever since I was a child.

Key words: Friedensreich Hundertwasser, painting, architecture, life, ecology

SADRŽAJ:

1.Uvod.....	6
2.Biografija.....	7
3.Umjetničko djelovanje.....	9
3.1.Slikarstvo.....	10
3.1.1. Transautomatizam.....	11
3.1.2. Linije.....	12
3.1.3. Plakati.....	13
3.2.Arhitektura.....	15
3.3.Modno djelovanje.....	20
4.Društveno djelovanje.....	23
5.Hundertwasser kao inspiracija.....	26
5.1. Praktični dio.....	27
5.2. Primjena u modi i tekstilu.....	27
6.Zaključak.....	29
7.Literatura.....	30
8.Popis slika.....	31

1.UVOD:

Ako pitate jednog austrijanca tko je najveći postmoderni umjetnik koji je ostavio najveći utjecaj na umjetnost u njihovoj državi odgovor bi definitivno bio Friedensreich Hundertwasser. Umjetnik koji je svojim idejama i dijelima podigao glavni grad Austrije, Beč, iz njegovog starog i pomalo dosadnog ruha. Dao mu je boje i zelenilo stapajući svoju umjetnost s prirodom, stoga ga susrećemo na neočekivanim mjestima. Njegove bajkovite i šarene zgrade bude maštu kod djece, toliko da poželi živjeti u njoj. Ta simbioza između prirode i arhitekture je nevjerojatna i kao takva osim što budi u ljudima čuđenje i poštovanje kod stanara koji žive na adresi bude osviještenost i želju za održavanjem takvog stila života. Njegova slikarska dijela nam pokazuju da savršeno ravna linija nije nužno najvažnija za napraviti nešto savršeno. Na primjeru svojih slika nam pokazuje da se ne moramo podvrgnuti nekoj normi savršenog i onog što nas uče da je savršeno, nego da sami stvaramo ono što mislimo da je za nas dobro. Krivulje u njegovom oku su ravne linije i posebne, kao što možemo vidjeti u njegovim dijelima.

2.BIOGRAFIJA:

Friedensreich Hundertwasser rođen je u Beču 15. prosinca 1928. godine od majke Židovke i oca Austrijanca. Činjenica da mu je otac bio Austrijanac te da je služio vojsku spasilo je njega i njegovu majku za vrijeme holokausta. U holokaustu mu je stradala sva rodbina sa majčine strane. Prve susrete sa umjetnosti pronalazi sa samo pet godina, tada nastaju prvi crteži. Prvo obrazovanje u pravcu umjetnosti stiće u Montessori školi koju napušta samo nakon godinu dana, radi financijskih problema. Iako se ispisuje iz škole njegov talenat ne ostaje ne zapažen. Godine 1948. upisuje Akademiju likovnih umjetnosti u Beču, u klasi Robina Christiana Andersena, no ni tu se ne zadržava. Nakon što je naučio sva znanja koja su mu bila potrebna za crtanje akta i kopiranja prirode, napušta akademiju jer smatra da više od nje ne može dobiti.

Kao jedan od velikih utjecaja na Hundertwassera je Egon Schiele čiju izložbu posjećuje. On ostavlja na njega veći trag nego što mu je to pružila likovna akademija. Schielerove boje te živahnost njegovih građevina koje prikazuje možemo jednostavno uočiti u radovima Friedensreich Hundertwassera. Ostali umjetnici koji su imali utjecaja na njega bili su Gustav Klimt i Paula Kleea. Walter Kampmann je također bio jedan od velikih umjetnika koji je ostavio utjecaj na Hundertwassera sa svojim dijelima stabala kao ljudskih bića, koje također možemo pronaći u njegovim dijelima.

Hundertwasser je bio poznat kao svjetski putnik koji je proputovao pola svijeta i bio je prvi umjetnik koji za svoga života imao putujuću izložbu. Godine 1949. putuje u Italiju. U Toskani upoznaje francuskog slikara Renea Broa, koji mu postaje najbolji prijatelj i tu je za njega u njegovim najtežim trenucima koji će doći nešto kasnije. S njim odlazi i u Pariz gdje provodi svoje vrijeme u 1950-oj. Svjetski poznat postaje već 60-tih godina nakon duge i uzbuđljive karijere koja počinje u Parizu. Nailazi na mnogobrojne izložbe, predavanja i performanse. U tom razdoblju počinje i njegova putujuća izložba na pet kontinenata, koju je od 1975. do 1983. znalački vodio njegov menadžer Joram Harel: " Austrija predstavlja Hundertwassera na svim kontinentima."

Prijateljstvo koje stiče sa Joramom Harelom počinje 1972. godine, te je od toga trenutka Hundertwasser oslobođen materijalnih briga. Te iste godine Hundertwasseru umire majka (slika 1.), što na njega ostavlja veliki utjecaj jer je jako bio vezan za nju. U to teško vrijeme oslanja se na svoje prijatelje i zahvaljujući njima uspijeva prebroditi to razdoblje.

1972. godine dolazi do velike prekretnice u njegovom životu. Zahvaljujući Harelu može živjeti u neprekidnom suglasju sa prirodom (što mu je oduvijek bila želja) te više ne mijenja taj način života. Njegova umjetnost sve više prati njegov stil života.

Od vremena kad je nacrtao svoju prvu spiralu, 1953. godine Hundertwasser je pokazao svima da za njega ravna linija ne predstavlja ništa savršeno. Svatko je mogao crtati i stvarati onako kako je zamislio. Takvim načinom izražavanja pokazuje svijetu svoje pravo "ja". Ravne linije za njega predstavljaju "đavolje oruđe". Svoju teoriju naziva "transautomatizam".

Transautomatizam se zasniva na nadrealističkim automatizmom, ali se usmjerava na iskustvo gledatelja, prije nego umjetnika.

Što je još zanimljivo za Hundertwassera je to da je njegovo pravo ime Friedrich Stowasser. Mijenjanjem svojeg imena i prezimena u Hundertwasser (stotinu voda), vidi utočište u vodi. Kasnije uz svoje ime dodaje još jedno, a to je Dunkelbunt (jako šarenilo boje). 1961. ime Friedrich mijenja u Friedensreich (tu 1961. godinu provodi u Japanu). 1968. godine boravi u Veneciji, zaokupljen svojim brodom dolazi na ideju da svojem imenu doda Regentag. (Regentag je ime njegovog broda kojim je plovio Jadranskim morem, na kojem snima dokumentarac o sebi). Svojem brodom plovi od Tahitija do Novog Zelanda, koji mu u to vrijeme postaje drugi dom. Tamo stvara svoju predodžbu njihove nacionalne zastave. Toliko se zaljubio u tu zemlju da je izrazio želju da nakon svoje smrti bude tamo pokopan. 19. veljače 2000. godine biva pokopan na svom imanju ispod mongolije, time mu je ispunjena želja. Zanimljivost vezana za njegov pokop i mjesto pokopa je slika "Vrt sretne smrti" naslikana 1953. godine. Njegova zamisao je ekološki ukop gdje mrtvi nastavljaju živjeti kroz drveće zasađeno na njihovim grobovima.

U svom životu prošao je kroz mnoga zanimanja u umjetničkom krugu. Od slikara, arhitekta, modnog dizajnera sve do predavača na hamburškom institutu za lijepe umjetnosti. Na Institut za lijepe umjetnosti dolazi po preporuci prijatelja Siegfrieda Poppea, jednog od njegovih prvih kolekcionara. Na institutu počinje predavati 1959. godine, gdje potiče svoje studente da se ispišu sa instituta. Nakon tri mjeseca nalazi im zanimaciju, zatvara ih u prostoriju te im daje zadatak da u dva dana i dvije noći iscrtaju cijelu prostoriju većinom ugljenom olovkom, tušem

i uljem. "Hamburška linija" bila je jedan od glavnih pokazatelja Hundertwasserovog stajališta u društvu, gdje se kritizira obrazovanje kao takvo, stanje umjetnosti i arhitekture. Tu vidimo da kroz studente širi svoj prezir koji ima prema ravnim linijama. Iskazuje svoje neotuđivo pravo na apsolutnu slobodu poetičkog izražavanja.

Slika 1., F. Hundertwasser , Portret moje majke , 62x43 cm , Beč , 1948.

3. Umjetničko djelovanje:

3.1. Slikarstvo:

Slikarstvo je Hundertwasserov početak, to je nešto što se pojavljuje na početku njegovog života. Iz toga se on razvija kao umjetnik i kao ime. Slikarstvo je kao neko njegovo prvo i originalno lice. Lako možemo uočiti njegov napredak i promjene. Kako se oko njega mijenjala okolina tako se mijenjao i on (slika 2.). Njegov odnos prema slikarstvu bio je sličan odnosu prema nekoj religiji, te se zbog toga prema tome i odnosio kao prema nečemu uzvišenom. Svoje je radove spremao i uvijek nosio posvuda sa sobom, baš kao što neki ljudi nose vjerska obilježja. Tada počinje i razdoblje preziranja ravne linije koju smo već prije spominjali. Te njegova poznata spirala koju prvi put stavlja na papir i tu ona postaje glavni motiv i Hundertwasserov središnji element. Pojavljuje se kao slikar 1950 - te godine u vrijeme kada Beč prati avangardu koja je bila pod utjecajem tašizma u kojemu se Hundertwasser ne može pronaći. On to smatra kao čisti psihološki automatizam. Iako se ne može oduprijeti automatizmu i dalje se ne pronalazi u njemu, stoga daje odgovor na svoje protivljenje, a to je transautomatizam.

Slika 2. , autoportret, pastel na papiru 62x 43 cm, Beč , 1948.

3.1.1. Transautomatizam:

Transautomatizam je Hundertwasserova teorija koja se suprotstavlja tadašnjem automatizmu. Ona se pojavljuje kao kritika na sve teorije do tada, te kao takva ne biva prihvaćena od strane društva. Razlog tome je što tvrde da se u njoj radi o nepismenosti u percepciji i afirmaciji potrebe uplitanja javnosti u umjetnost. Prvi primjeri transautomatizma i njegovog individualnog gledanja na umjetnost dolaze još od Marcela Duchampa i njegovog stajališta da je umjetnost u oku promatrača. U ovom slučaju oko promatrača nije oko posjetioca nego umjetnika kao pojedinca. Činjenica koliko će djelo biti cijenjeno i dalje je u oku promatrača. Njegove slike su bile spore i vegetativne te su rasle sa vremenom. Krile su mnoštvo kodiranih poruka, formi i formula. (slika 3.)

Slika 3. F. Hundertwasser ,automobil sa crvenim kapima kiše, 65x85 cm, Beč ,1953.

3.1.2. Linije:

Kada spominjemo poznate Hundertwasserove linije, moramo im posvetiti cijelo jedno poglavlje, to su jedne od glavnih njegovih ostavština. Nepravilne linije koje prkose standardu i očekivanjima čine njegove radove posebno privlačnima oku promatrača. Sa jarkim bojama i nepravilnostima nekako podsjećaju na grane drveća. Drveće je duboko inspiriralo Hundertwassera, ono nama daje više nego što mi njemu možemo dati. To su stanari koji ne spavaju, a rade za nas. Jedna od najpoznatijih linija ne nastaju od ruke Hundertwassera nego pod njegovim vodstvom. Možda to ne možemo nazvati njegovim dijelom ali ono ima njegov veliki utjecaj. Kako smo spominjali ranije da je Hundertwasser bio pozvan od strane svog velikog prijatelja i njegovog prvog kolekcionara Siegfrieda Poppea na institut lijepe likovne umjetnosti u Hamburgu, gdje je uzaludno poticao studente da napuste taj isti institut. Nakon što poslije tri mjeseca ne uspijeva u svom naumu sinula mu je ideja zatvoriti studente u Hamburgu u praznu prostoriju bijelih zidova te im dao zadatak da slikaju u sobi dva dana i dvije noći. Rezultat koji je postigao bila je "Hamburška linija" 1959. godine. (slika 4.).

Hamburška linija je bila beskrajna; prelazila je po cijeloj sobi čak i preko prozora i vrata. Predstavljena je u prosincu 1959. samo mjesec dana od dolaska na institut. Njegovo djelovanje na institutu služilo je da iskaže svoje mišljenje o umjetničkom obrazovanju i standardima koje ono postavlja, te se zalagao da se maknu granice i pravila i dobije sloboda izražavanja.

Slika 4. "Hamburška linija" , 1959.

3.1.3. Plakati

Hundertwasserovi plakati su još jedno od njegovih poznatih dijela. Korištenje svojih slika u svrhu plakata i slanja poruka društvu o svom stajalištu nešto je što te plakate čini različitim od ostalih. Šarene i jarke boje isprepletene linijama i slanjem snažne poruke o očuvanju okoliša ono su što čine Hundertwassera onim što on jest (slika 5. i slika 6.). Veliki aktivist koji se zalaže za prirodu i to da se čovjek vrati prirodi. Osim plakata posvećenih ekologiji tu je bilo i političkih plakata koji se protive austrijskom ulasku u europsku uniju 1993. godine. Tada objavljuje jedan od svojih mnogobrojnih manifesta.

Slika 5. Hundertwasser plakati: "Noina arka 2000 - ti si gost prirode, ponašaj se tako" , 1980.

Slika 6. , Hundertwasserov plakati: " Slobodna priroda je naša vlastita sloboda" , 1984.

3.2. Arhitektura:

Osim u slikarstvu Hundertwasser je bio poznat i kao jedan od većih modernih umjetnika. Umjetnik koji je svojim djelovanjem digao mnoge gradove na drugu razinu sa svojim jarkim bojama i povezanošću sa prirodom. On je bio toliko aktivan u arhitektonskom krugu da je u samo petnaest godina izbacio pedesetak arhitektonskih projekata od kojih čak pola biva realizirano. Radi svojih stajališta stekao je neprijateljstvo mnogih arhitekata zbog svoje naturističke teorije i njegovim izvedenim projektima. Njegove radove možemo podijeliti u tri grupe, prema stupnju u kojem djeluju na zatečenu strukturu na mjestu gradnje. Pojam "eksterijerni dizajn" odnosi se na rehabilitaciju preinaka na fasadama, prozorima te se nadovezuje na brigu za stablo. Neki od primjera su: tvornica Rosenthal u Selbu (1980.-1982.), Rupertinum u Salzburgu (1980.-85.), Rueff proizvodnja tekstila u Muntlixu u predjelu Vorarlberga (1982.-88.) ili ponovno unutrašnje dvorište stambenog naselja Plochingen am Neckar, iako je to novogradnja ("Živuci ispod kišnog tornja", 1990.-94.).

Više nego monumentalno dostignuće u eksterijernom dizajnu je i ostati će spalionica komunalnog otpada i gradska toplana u Spittelau u Beču (slika 7.). To je bila umjetnička narudžba bečkog gradskog vijeća (1988.-92.). uspješno je preobrazio hrpu industrijskog materijala u nešto što je postalo još jedan simbol grada. On unosi obilježja orijenta u baroknu bečku tradiciju. Inspiriran "Tisuću i jednom noći" proizlazi djelo koje se najviše približava bajci i djetetovoj mašti prikazujući Ali-Babinu verziju Walt Disneyeve sanjarije. Gledajući izbliza nailazimo na terasaste vrtove, pošumljene krovove, višebojne fasade, bradate prozore i obilje konveksnih stupova. Gornji uglovi različitih konstrukcijskih volumena naglašeni sa stupovima ultramarin boje koji se izdižu iz podloge istog nosača, a okrunjeni su pozlaćenim kuglama. Pozlaćene kugle i njihovo podizanje dimnjaka podsjećaju na minaret. Zaobljena kupola omjera 20.24 m x 17.8 m, sa pozlaćenom glazurom i osvjetljena optičkim vlaknima na svojih 1.100m² površine, sja sa visine od 100 m šalje poruku Beču o svojoj ljepoti.

Slika 7. , F. Hundertwasser , Spittelau, Gradska toplana, Beč , 1988.-92.

Gradska skupština bez obzira na izmjenjivanje gradonačelnika želi nastaviti suradnju sa Hundertwasserom. Jedan od tih primjera je i Hundertwasserhaus (slika 8.), stambena zgrada koja je uređena po umjetnikovim principima, jarke boje, različiti prozori te zeleni krovovi. Hundertwasserhaus je primjer koji nam pokazuje da je simbioza između prirode i stanara zgrade moguća. Stanari prihvaćaju Hundertwasserova stajališta i odlučuju ići ruku pod ruku sa prirodom. To je jedan od najpoznatijih primjera koje možemo pronaći od njegovih arhitektonskih dijela kraj spalionice smeća. Slijedeći primjer koji možemo pronaći u Beču je KunsthausWien .

Slika 8. , F.Hundertwasser, Hundertwasserhaus , Beč , 1990.-91.

U Kunsthausu je smješten Hundertwasserov muzej. On je još jedan čisti primjer Hundertwasserova stajališta i uvjerenja. Ona je treći prostor koji prikazuje njegovu prisutnost u gradu. To je pravi dragulj koji je nastao udomljavanjem poznate tvornice namještaja Thonet. Preuređena je u orijentalno - naturalističkom stilu. Muzej se nalazi također u trećem bezirku u

Beču koji je zahvaljujući Hundertwasseru postao jedno arhitektonsko urbano središte grada. Kunsthausom upravlja Joram Harel uz blagoslov Hundertwassera. Kunsthauswien je jedno od najposjećenijih privatnih muzeja, koji ne prima nikakvu državnu potporu. Njegova posjećenost nadmašuje broj posjetitelja svih drugih bečkih javnih institucija posvećenih suvremenoj umjetnosti. No Beč nije jedini grad u kojemu djeluje Hundertwasser. Jedan od mnogobrojnih gradova je i Graz u kojemu se na obostrani zahtjev odlučuje na preuređenje cijelog Onkološkog odjela Sveučilišne bolnice u Grazu. Taj pothvat je zatražen od strane profesora Samonigga koji je doslovno shvatio Hundertwasserovo drugo ime "doktor za umjetnost", svrha preuređenja bila je da se pacijentima oboljelim od raka pomogne sa psihološkog stajališta, olakša im se boravak u bolnici da ne bude sve tmurno kao u svim drugim bolnicama. Nakon što je preuređen odjel doktori su sami proveli anketu među pacijentima da bi vidjeli kakvo djelovanje preuređeni odjel ostavlja na njih te koliko im šarenilo zaokuplja misli. Odgovore koje su dobili objavljeni su u medicinskom tisku i nesumnjivo su bili pozitivni. Židovi ne ravnomojerno i grubo ožbukani, nepravilne podne pločice, višebojna vrata sa zavojitim nadvratnicima, konveksni stupovi koje vidamo u većini njegovih arhitektonskih dijela te obojeni navoj i asimetrija spontane dekoracije. Sva ta obilježja pomažu bolesnicima da poboljšaju svoje stanje. Nakon takvih uspjeha u arhitekturi Hundertwasser dobiva projekte i ponude za nove gradnje sa svih strana, kako od Austrije, Njemačke tako sve do dalekog Japana. Jedan od njegovih najvećih projekta izvan Beča bio je definitivno Blumau (slika 9.). Tu nailazimo na projekt koji ujedno ima najveće izgled u budućnosti. Taj projekt bio je primjer idealnog grada za koji se Hundertwasser zalagao mnogo godina tijekom svog djelovanja. Blumau je hotelski kompleks čiji su konstrukcijski elementi raspršeni na 35 hektara terena. U počecima Blumau je mogao primiti 1000 osoba. Danas nudi 250 soba, 550 kreveta, 2 bazena sa izvorskom vodom i 5 termalnih kupališta. Prostor je smješten na pregibu brežuljaka u Rollingu, koji služe i kao filtrirajući humusni krovovi i kao pješačke staze. Pristupi sa jednog područja na drugi, iz jednog objekta na livadi brežuljka do drugog, sve je savršeno slobodno. Arhitektonska morfologija nadahnuta je "modelima arhitekture " koji je stvorio sam Hundertwasser, usporedno sa svojim slikama ili gravurama, u kojima daje oduška svojoj imaginarnoj fantaziji.

Kuće sa travnatim krovovima klasični su primjer naturističkog higijenizma, krov je povezan sa konceptom humusnog zahoda i stabla podstanara, on pročišćava kišnicu filtrirajući je, time oponaša ciklus rasta kroz humus i fekalije. On je humus nazvao "svetim sranjem", jer je bio ključan za ekološki ciklus.

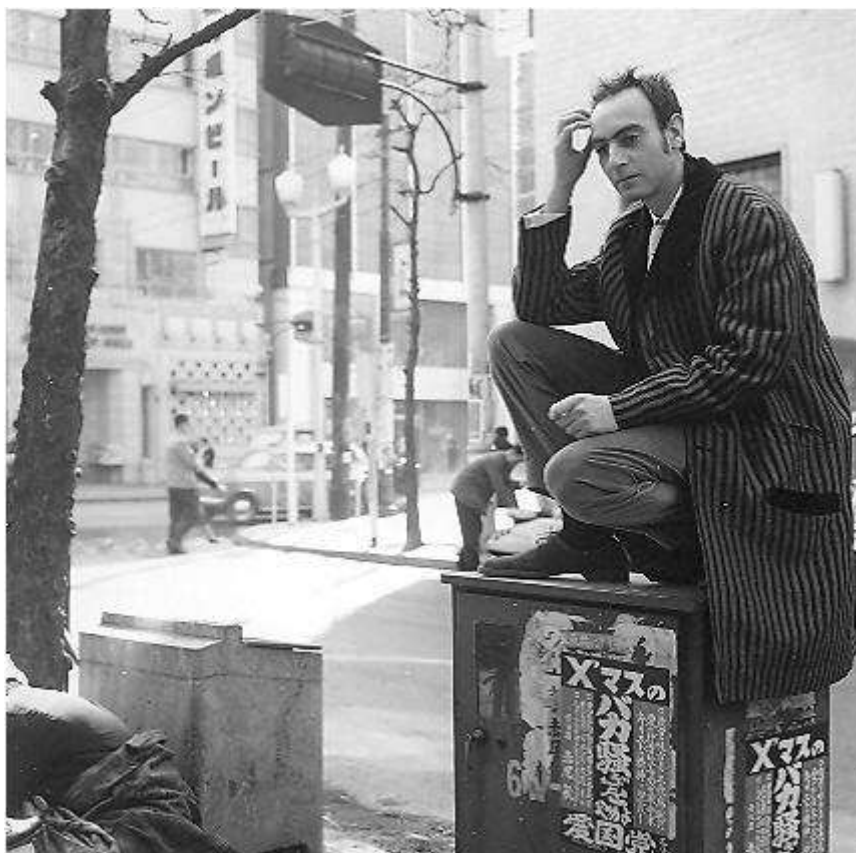

Slika 9. , Gorje Rolling, naselje toplica, Blumau, Štajerska , 1990.-97.

3.3. Modno djelovanje

Od vremena kada napušta likovnu akademiju 1949. godine mladi umjetnik Hundertwasser sam izrađuje i šije svoju odjeću od ostataka tkanina koje mu dođu pod ruku. Izrađuje svoje vlastite čarape koje se i danas mogu kupiti u njegovoj prodavaonici u Kunsthausu u Beču. Kako je volio linije u slikarstvu tako je volio i linije na svojoj odjeći. Zanimljivost je da on nikad nije nosio dvije iste čarape. Često je radio pokrivala za glavu, a po jednom je kasnije postao i poznat a to je Beuysov klobuk. Njega je počeo nositi nakon što je počeo gubiti kosu. To je pokrivalo bilo izrađeno od mnoštva ostataka tkanine, šarenih komadića uobličениh u okruglu kapu savitljivog vrha koji pada prema očima. Pedesetih godina kada je boravio u Parizu izgledao je poput muslimanskog svećenika (mule) ili bivšeg marabuta (muslimanski asket ili svetac). Zamijenio je svoje šarvale (široke turske hlače) parom hlača koje nalikuju na pidžamu napravljenu od grubog platna, odrezao je svoju dželabu (bijeli ogrtač Egipćana, Arapa i sl.) na bokovima da bi nalikovala na košulju. Dodajte tome i par arapskih sandala i možete očekivati skandal zbog nošenja takve odore. Za manje predane "estetičare" egzotičnost njegovih kombinacija nije bila upitna. Krajnji boem utjelovljen je u povratku predodžbe o divljem i rasplinutom umjetniku iz potkrovlja. Kako smo ranije spomenuli Hundertwasser je veliki ljubitelj prugastih uzoraka na svojim košuljama i hlačama (slika 10.), koje nikad ne glača. Rezultat toga su nabori na zgužvanom platnu koji ublažavaju učinak ravnih linija koje on duboko prezire. Hundertwasser je poznat po svom mudrom i brzom oblačenju kada je trebao na brzinu složiti svoj ručno izrađeni mundir po kojim je bio poznat. Iako je nakon nekog vremena bio poznat i bogat čovjek koji si je mogao priuštiti i najbolje materijale on je i dalje skromno sam sebi izrađivao odjeću od ostataka tkanina. Njegov stil odijevanja ostaje skroman, blago nekonvencionalan, izražava udobnost njegovog društvenog položaja. Možemo uočiti da sa promjenama kultura kao što su hipiji, skinheadsi ili transvestiti njegov stil odijevanja se i dalje ne mijenja. Te ostaje njegov osobni znak koji ga razlikuje od drugih. U njegovom odijevanju možemo uočiti i elemente japanskog i talijanskog stila. Ovisno u kojoj državi boravi, te kakav je ta država ostavila utjecaj na njega. Odjevni predmeti koje nalazimo u njegovoj prodavaonici u Kunsthausu u Beču pomno su dizajnirani od strane umjetnika na njegov sveopće poznat ukus. Kupnjom šalova, kapa, torbi i njegovih poznatih različitih čarapa pomaže se financiranje privatnog muzeja. Njegovi osebujni likovi su čak i u današnje vrijeme dosta popularni, otiskani na tkaninama bude dijete u svakom od

nas. Komercijalni potez iza ovog "kreativnog odijevanja" postaje kroz vječnu magiju slikanja nosač ljepote. Zanimljivo je to da ako uzmete Hundertwasserov ogrtač ili par hlača i preokrenete ih možete postići izgled koji je on volio nositi. On je volio iskorištavati svoju odjeću do maksimuma, jer ona za njega nije imala samo estetsku svrhu nego i konvencionalnu. Površina tkanine je ista sa obje strane; nema vidljivih šavova ni dubokih poruba ili prišivenih podstava. Ovakav koncept reverzibilnosti lijepo prevodi osmoticu prirodu druge razine Hundertwasserove svjesnosti. U njegovom stilu odijevanja ostaje otvoren pristup istom fenomenu društvenog tijela. Hundertwasser je bio posebno osjetljiv na međusobne veze između različitih razina svijesti, kako između individualne tako i nacionalne razine svijesti. Kada to spominjemo mislimo na njegovo dizajniranje zastava za određene države. Iako one ne spadaju u kategoriju modnog dizajna nego u kategoriju dizajna. On osmišljava zastave za Novi Zeland (slika 11.) i Australiju. Identitet kojim se stvara povezanost između stanovnika i države predstavlja fenomen koji ga potiče na dizajn zastava. Znakovi identiteta nacije koji predstavljaju zbroj i sintezu svih individualnih identiteta građana koji je čine. Građani prepoznaju sebe u tim znakovima , što svjedoči o njihovoj pripadnosti naciji. Zastava predstavlja drugu kožu nacije.

Slika 10. Hundertwasser u svojoj kreaciji na pruge , 1960.

Slika 11., zastava Koru za Novi Zeland , 1983.

4. Društveno djelovanje:

Kada pričamo o Hundertwasserovom društvenom djelovanju moramo se osvrnuti na njegov obiteljski život. Kako smo ranije spomenuli Hundertwasser je rođen u obitelji čistog Austrijanca i Židovke što je važno napomenut. Iako njegov otac umire prije drugog svjetskog rata činjenica da je Austrijanac te da je služio vojsku spašava Hundertwassera ili tada Stowassera i njegovu majku od logora u kojima nažalost strada majčina židovska strana. Majka mu utjelovljuje malograđanske vrijednosti, te ga uvjerava da se ne ističe u društvu, da ostane anonimniji ako želi živjeti u miru. Naravno kako smo mogli vidjeti u njegovoj biografiji on čini sve osim što je anonimniji u društvu. Naprotiv postaje javno poznat. Smrt njegove majke 1972. godine, koja nije uspjela u svom naumu da on ostane anonimniji. U sebi je sakrivala strahove unatoč njegovom uspjehu, te postaje velika prekretnica u njegovom životu. Tada postaje vrlo osjetljiv na društvo, identitet i naciju oko sebe. Postaje svjestan problema koji ga okružuju te ih na svoj poseban način pokušava riješiti. Osjetljiv i usamljen adolescent prolazi kroz mnoge države svijeta. Putuje Italijom, Francuskom, Japanom sve do Novog Zelanda koji ga najviše nadahnjuje, gdje je na koncu i pokopan. Vrata umjetnosti i uspjeha otvara mu njegov prijatelj Brou. On mu je prva inspiracija i prijatelj kojemu je duboko zahvalan. Putovanjem Italijom upoznaje Renea Braulta francuskog slikara koji ga poziva da putuje s njim u Pariz. Taj odlazak u Pariz bit će presudan za Hundertwassera. Na tim putovanjima započinje njegova slava i njegovo uzdizanje. Tu počinje sa prvim izložbama, gdje se stvara Hundertwasser kao čovjek, Hundertwasser kao umjetnik vrijedan divljenja. Koliko je Hundertwasser bio vezan za Broua pokazuje nam njegova izjava u kojoj govori da mu je "otvorio vrata ljepoti", te da se "mijenjao sam sa Broom". On mu je dopustio da slika oči njegove supruge, dok mu je Hundertwasser dopustio da slika njegova "stabla duše", "njegove oči postale su moje oči"¹.

¹ F. Hundertwasser i R. Brault, Hundertwasser, Taschen, 2002., str. 63.

Godine 1972. u njegov život ulazi Joram Harel njegova desna ruka, osoba kojoj stavlja na raspolaganje svu svoju kreativnost i vođenje poslova, kasnije on preuzima i vođenje

Kunsthausu Wien. Vođenjem njegovih poslova omogućava Hundertwasseru život kakav on voli bez briga i opušteno u skladu sa svojim vjerovanjima. Za stambenu kuću u Beču , gradsko vijeće Hundertwasserru šalje arhitekta Petera Pelikana. Njihovo upoznavanje postaje sudbonosno , dvojica muškaraca se odlično slažu te Pelikan izrađuje većinu nacrtu za Hundertwasserove projekte od Spittelaua do Graza. Slijedeće osobe koje umjetnik upoznaje kroz mnoge projekte i koji ostaju tu u njegovom životu su Alfred Schmid , dizajner arhitektonskih modela, Wolfgang Seidel , gravir za poštanske marke, Claudio Barbat, majstor svilotiska u Veneciji i Worner tiskar plakata i razglednica. Svi oni su bili duboko vezani za umjetnika te su mu pomagali u njegovim uspjesima. Naravno popis njegovih poznanstava iz dana u dan je veći i veći. Tijekom njegovog djelovanja dolazi do raspada SSSR-a i Jugoslavije, netrpeljivost na Bliskom istoku koja ima korijene u netrpeljivosti između dva različita shvaćanja identiteta. Sva ta događanja bude u umjetniku njegova glavna stajališta koje će kroz cijeli život spominjati. Sa takvom situacijom u svijetu Hundertwasser odlučuje napraviti projekt za estetsko-naturističko društvo koji u sebi imao pacifički aspekt. Mir u ljepoti suveren je izraz poretka, jednog općeg suglasja. U "Friedensreich" Hundertwasserovoj viziji ljepota proizvodi mir. Smatra se da je stanovnik sretnih prostora u miru sa samim sobom i svojim susjedima. Hundertwasser je veliki borac za mir u svijetu. Godine 1977. na Salzburškom festivalu predsjednik Senghor službeno je pohvalio tri imena stvaratelja koji nisu prema njemu predstavljali "Austriju kao izraz opće civilizacije" : jednog skladatelja Mozarta, jednog pjesnika Rilkea, te jednog slikara Hundertwassera.

Hundertwasser je između 1988. i 1989. godine dao prijedlog za crne tablice na austrijskim autima i tu dolazi do sučeljavanja u parlamentu. Taj znameniti sukob završava glasovanjem u parlamentu. Desničari su podupirali njegov prijedlog štoviše Hundertwasser je pripremio primjerke tablica. Rasprava u parlamentu je trajala od ranih jutarnjih sati, no Hundertwasserove tablice nisu izabrane. Za politički aktivnog Hundertwassera to je bila mala pobjeda jer je uspio izazvati barem malu krizu u vladi. Duboko se protivi ulasku Austrije u Europsku uniju te radi i plakate u tu svrhu. Njegovo političko stajalište je krajnje demokratsko pa nije ni čudo da osjeća bliskost prema državi kao što je Švicarska, te prema njenim kantonima. Ulaskom Austrije u Europsku uniju ona gubi svoju neutralnost, temelj njezinog nacionalnog identiteta. Više ne može zadržati položaj neutralne , ekološke nacije i nacije bez nuklearne energije. On smatra da ulaskom u Europsku uniju gubi se sve što je on ostavio Austriji u zalog. Ima strogo mišljenje i o zastavi Europske unije i njezine ispraznosti gdje na plavoj pozadini nalazimo peterokrake zvijezde koje predstavljaju određenu naciju. On

uspoređuje Europsku uniju sa Titanicom; slika potonuća broda, udruženje bez budućnosti i bez napretka, što ako gledamo iz današnjeg gledišta i nije daleko od istine.

Ekologija je glavna osobina Hundertwasserova senzibiliteta i njegovog društvenog djelovanja. Priroda je izvor opće harmonije u ljudima. Njegova ljubav prema prirodi i želja da ju zaštititi javlja se još 1953. godine što je poprilično rano. Te godine već počinje odbijanje ravne linije, jer gdje u prirodi možete vidjeti ravnu liniju. Jedan od primjera njegovog ekološkog djelovanja nalazimo u poduhvatu u kojem on iskazuje svoju brigu za stablom. U Milanu gdje sadi dvadeset stabala podstanara na prozorima jedne od najotmjenijih fasada ulice Manzoni te uzrokuje zastoje u prometu. Tamo gdje su asfalt i beton sprečavali prodor vode, stabla podstanari su činili ravnotežu davajući lisnati sloj podovima zgrade. Stabla su prirodni pročišćivači zraka. Sa tom ljubavi prema stablima Hundertwasser tokom svog života sadi mnogobrojna stabla po čitavom svijetu. Liječnik za arhitekturu koristi tu tehniku nebrojeni broj puta gdje od stabala čini okvire prozora. Još je i poznat po zelenim krovovima gdje koristi svoju tezu o humusu. Radi te svoje teze i vulgarnog govora, te njegovih praktičnih programa kao što su prozorsko pravo – briga za stablo, humusni zahodi i sveto sranje. Oni su odraz njegove odanosti višnjem prirodnom poretku. Stajalište Friedensreicha Hundertwassera je da evolucija vodi čovjeka u propast. Ljudi da bi došli do svog savršenstva ustvari sebi štete, stoga Hundertwasser poziva na vraćanje svojim korijenima i počecima jer samo priroda je ta koja nas može spasiti. Volio je djelovati sam te je kao takav jednom prilikom izjavio:" Tolerantan sam. Ali se bunim. Optužujem. To je moja dužnost. Ja sam sam. Iza mene nema diktature , ni stranke , ni skupine, ni bilo kakve mafije. Ni kolektivne intelektualne sheme , ni ideologije."² Ekologija je izvor sve ljepote i ništa joj se ne može usporediti niti joj išta može stati na put prema savršenstvu.

²Friedensreich Hundertwasser, Hundertwasser , Taschen , 2001., str.84.

5. Hundertwasser kao inspiracija:

Još kad sam bila malo dijete sa svojim prvim susretanjem sa Hundertwasserovim djelima ostala sam začarana za život. Najveći utisak na mene je imao Hundertwasserhaus u Beču, kojemu se rado iz godine u godinu iznova vraćam, barem da sjednem na terasu kafića u sklopu stambene zgrade te popijem kavu diveći se toj ljepoti i tom suživotu prirode i grada. Kada sam prije par godina sama putovala u Beč odlučila sam posjetiti Kunsthaus. Sa tim posjetom u meni povezanost sa umjetnikom i njegovim djelima postaje još jača te odlučujem da će jedan od mojih najvažnijih radova u mom fakultetskom obrazovanju biti posvećen upravo njemu. U njegovim radovima koji su obilježeni jarkim bojama i nepravilnim linijama vidim beskonačnu inspiraciju za izradom tekstila. Sa tim tekstilom mogu napraviti bezbroj modnih kreacija i modnih ilustracija kao što je ovdje slučaj u praktičnom dijelu završnog rada. Velika mi je želja jednog dana posjetiti i Osaku te napraviti usporedbu između dvije spalionice smeća koje su na dva različita dijela svijeta te ispitati ljude kako gledaju na to umjetničko djelo s obzirom na različite kulture. Svaki put kad se susretnem s njegovim djelima kada sam u pratnji neke osobe pokušavam ga što bolje približiti njoj. Želim da ga ljudi vide mojim očima kao jednog velikog umjetnika i vizionara. On je bio osoba koja je gledala u budućnost, ali ne budućnost kakvu svi očekujemo, nego u budućnost koja bi spasila sve nas. Vraćanje prirodi nije vraćanje primitivizmu ili nečemu takvom, nego vraćanje pravim vrijednostima.

5.1. Praktični rad:

Za praktični rad sam koristila različita Hundertwasserova djela što slikarska , što arhitektonska. Koristila sam se različitim tehnikama kao što su kolaž , tempera, pastele, bojice, markeri, itd. Odlučila sam se na veliki broj različitih tehnika sa ciljem da pokažem svoju viziju umjetnika u mojim očima. Moj cilj je da kada netko vidi moje radove i kada me upita o kome je riječ mogu mu ispričati jednu dugačku priču isprepletenu neravnim linijama i jarkim bojama, pun prirode zelenila i života.

Na drugu stranu dosta sam pažnje obratila i na obrise različitih likova, te sam u jednom radu prikazala i svoju viziju Hundertwassera. Iako cijelo vrijeme spominjem kako je Hundertwasser umjetnik koji koristi jarke boje i zbog toga je neizmjereno cijenjen , odlučila sam pokušati staviti se u kožu jednog od njegovih učenika iz Instituta u Hamburgu, te napraviti svoju viziju "Hamburške linije" koja se nije protezala preko cijele prostorije , nego samo preko papira A3 formata. U nekim radovima koristim i umjetnikove slike kao kolaž jer smatram da na taj način iskazujem poštovanje prema umjetniku. No nisu svi radovi toliko ozbiljni. Ima i radova koji su pomalo djetinjasti ali to ih čini posebnim. Kombinacija tempera sa kolaž tehnikom čini ih još zanimljivijim za promatrače svih uzrasta.

5.2. Primjena u modi i tekstilu:

Kao što sam ranije spominjala korištenje njegovih djela u svrhe proizvodnje tekstila, te kasnije korištenja tog tekstila u kreiranju odjeće jednostavno je savršena kombinacija. Za nekog tko se voli isticati u društvu i pokazati svoju posebnost, biti obučen u nešto nadahnuto Hundertwasserom je točno ono što mu treba. Bez obzira na godišnje doba boje su uvijek u trendu. Njegove uzorke na tkaninama mogu vidjeti na maramama koje jednom ozbiljnom poslovnom odijelu daju svježinu i živost , tako da uvijek možemo jedan dio djeteta u nama nositi sa sobom kuda god pošli. Zatim bi na primjeru tkanine s njegovim uzorkom mogli napraviti kimono, kao što ga nose u Japanu ili kaput (slika 12.) kao što su

neki već i koristili u svojim kreacijama. Jednako se može primijentiti i u izradi nakita. Njegovo ime u modnoj industriji pogotovo za austrijske dizajnere je već dugo poznato i koristi se često. Možemo reći da njegova modna ostavština kao ni umjetnička nikad neće izaći iz igre.

Osobno smatram da bez obzira na pažnju i poštovanje koje uživa Hundertwasser to nije dovoljno. On zaslužuje puno više. Za primjer moramo spomenuti njegovu samostalnu izradu odjeće. Njegov stil je jedinstven i kao takav teško ga je kopirati bez da smo spremni prihvatiti kritike koje on sa sobom donosi. Te kritike bi trebale biti pokretač za mlade dizajnere kao što sam ja, jer on je bio zadovoljan svojim ja i nije mario toliko što drugi misle o njemu. Imao je sam svoj stil i znao ga je nositi. Na primjer njegove zgužvane košulje. Tko bi danas nosio zgužvanu košulju? Nitko, iako su svi svjesni da se košulja zgužva u sekundi. Tu opet pronalazim inspiraciju za kolekciju. Malo povećana košulja, dužih rukava, duboko plave boje, zgužvana. Zašto ne? Moda je tu da bi se njome poigrali, baš kao djeca koju u nama budi Hundertwasser svojim likovima.

Slika 12. , Plavi Hundertwasserov štrikani mantil

6.Zaključak:

Od Hundertwasserove smrti prošlo je već sedamnaest godina ali njegove misli i njegova stajališta još uvijek su u ljudima koji su se susreli ne osobno s njim nego s njegovim radovima. Veliki umjetnik koji je gradovima u kojim je djelovao ostavio nasljeđe bez cijene. Posebnosti kojima će se diviti svaki posjetitelj izložbi, svaki turist koji vidi njegova stvaranja. Neke ljude će i potaknuti na mijenjanje svog načina življenja, druge će potaknuti da malo razmisle o prirodi što nas okružuje i koja nam je veliki prijatelj, koji ne traži ništa za uzvrat a daje nam mnogo. Politička djelovanja koja nam ukazuju na to da jedan čovjek može uzdrmati i na noge dignuti cijeli parlament, nešto što niti jedan mali čovjek ni ne razmišlja učiniti jer smatra da nema smisla. Čovjek koji je iz svog malog stana kao adolescent krenuo na put koji mu mijenja život , čovjek koji svojom voljom i upornošću te velikim talentom putuje svijetom. Stječe titulu jednog od tri najveća umjetnika koje je Austrija ikad imala. Osoba koja je jedan barokni Beč koji je već postao dosadan i tmuran , obojala u najjače boje, dao mu stabla koja niču iz betona , okitio ga zlatom. Od njegovih linija koje nisu ravne, a to ih čini posebnim jer nam poručuje da iako ne pratiš formu društva nisi manje vrijedan, nego si poseban na svoj način. Umjetnik koji nije šetao samo po jednom putu , nego je ponosno koračao svakim putem kojim je krenuo. Zato i je bio tako svestran i tako zanimljiv ljudima oko sebe. Sa takvim stajalištem i čvrstom voljom , takvim talentom danas se teško može susresti . Takav čovjek je bio Hundertwasser. Veliki boem i umjetnik svog i budućeg doba. Umjetnik koji sa svojim dijelima i životom nikad neće biti zaboravljen, dapače postat će samo popularniji.

7.Literatura:

- 1.Pierre Restany, *Moć umjetnosti Hundertwasser kralj slikar s pet koža*, Taschen, Köln, 2002.
- 2.Andreas Hirsch, *Hundertwasser die Kunst des grünen Weges*, Prestel, Beč , 2011.
- 3.Friedensreich Hundertwasser, *Hundertwasser*, Taschen,Köln , 2007.
4. Friedensreich Hundertwasser, *Hundertwasser architecture : for a more human architecture in harmony with nature* ,Taschen , Köln, 1997.

Internetski izvori:

https://hr.wikipedia.org/wiki/Friedensreich_Hundertwasser (4. rujan. 2017.)

8. Popis slika:

Slika 1., F. Hundertwasser , Portret moje majke , 62x43 cm , Beč , 1948.

Slika 2. , autoportret, pastel na papiru 62x 43 cm, Beč , 1948.

Slika 3. F Hundertwasser ,automobil sa crvenim kapima kiše, 65x85 cm, Beč ,1953.

Slika 4. "Hamburška linija" , 1959.

Slika 5. Hundertwasser plakat: "Noina arka 2000- ti si gost prirode ,ponašaj se tako" , 1980.

Slika 6. , Hundertwasserov plakat: " Slobodna priroda je naša vlastita sloboda" , 1984.

Slika 7. , F. Hundertwasser , Spittelau, Gradska toplana, Beč , 1988.-92.

Slika 8. , F.Hundertwasser, Hundertwasserhaus , Beč , 1990.-91.

Slika 9. , Gorje Rolling, naselje toplica, Blumau, Štajerska , 1990.-97.

Slika 10. Hundertwasser u svojoj kreaciji na pruge , 1960.

Slika 11., zastava Koru za Novi Zeland , 1983.

Slika 12. , Plavi Hundertwasserov štrikani mantil